

[Elgaard.]

kan jeg derfor anbefale det til en velvillig Behandling.

Borgbjerg: Alle gode Gange er tre, somme Tider ogsaa alle daarlige Gange. Det Valglovsforslag, der nu foreligger, blev forelagt i Fjor af den højtærede Indenrigsminister, efter at han i 1923 havde foreslaaet en Valgreform paa et noget andet Grundlag end det nu foreliggende, og efter at vi i en Valglovskommission af 1921 havde siddet et Par Aar og overvejet dette vigtige Spørgsmaal.

I Fjor havde jeg Lejlighed til ret udførligt at fremsætte den Mening, som jeg og mine Meningsfæller havde om det foreliggende Lovforslag, der nu altsaa gentages i Aar. Jeg erkendte, at det paa et Hovedpunkt betød et væsentligt Fremskridt, idet den højtærede Minister nu foreslog ikke blot lige politisk Valgret her i Landet, som vi har haft siden 1920, i alt væsentligt, men ogsaa lige lokal Valgret. Jeg havde dog en Række kritiske Bemærkninger at gøre til Enkeltheder deri; jeg skal ikke gentage dem. Det er jo rigtigt, hvad Ordføreren for Venstre sagde, at Sagen nu ligger ret afklaret. Vi har i disse Aar og navnlig i Fjor faaet besvaret alle de Spørgsmaal, som vi krævede besvaret. Vi har nu en meget udførlig Statistik. Jeg kan for saa vidt ikke se, at der er meget mere at spørge om, og for saa vidt kunde jeg mene — hvad der vistnok ogsaa er den højtærede Indenrigsministers Mening, jeg tror, han udtalte det ved Forelæggelsen, og hvad jeg ogsaa fik Indtryk af var Venstres Ordførers Mening, og hvad der sikkert ogsaa svarer til en Stemning, der er udbredt her i Salen og i Befolkningen — at vi nu skal søge at naa til en Afslutning af denne Sag i indeværende Vinter. Det kan sikkert ikke nytte at spinde den videre ud, nu er Tidspunktet vist kommet, da Partierne maa tage deres endelige Stilling og dermed deres Ansvar.

Af de Statistikker, som ledsager Lovforslaget, og som vi fik fremskaffet i Fjor, er der en, der særlig interesserer mig. Vi havde fra vor Side spurgt om, hvorledes det vilde stille sig, hvis man i Stedet for Ministerens 80 Valgkredse med 40 Tillægsmandater, fordelt i to Omgange, prøvede et Grundlag med 100 lige store Valgkredse, og Besvarelsen er, at der i saa Tilfælde i 1920 vilde kræves 46 Tillægsmandater, i 1924 55 og i 1926 60 Tillægsmandater for at skaffe fuld forholdsmæssig Repræsentation for alle Partier. Men hvis man, hvad vi ogsaa stillede Forespørgsel om, gik til et Grundlag

af 117 lige store Valgkredse, vilde der i 1920 kræves 20 Tillægsmandater, i 1924 27 og i 1926 31 Tillægsmandater. Med andre Ord: paa dette Grundlag, 117 lige store Valgkredse, vilde man endogsaa indenfor den nuværende Valglovs og indenfor den nuværende Grundlovs Rammer kunne faa fuld Forholdsmæssighed, ganske vist ved det sidste Valg i 1926 kun lige netop, idet vi akkurat vilde bruge de 149 Mandater. Vi har dog grundlovsmæssigt endnu tre at løbe paa, husker De, Grundloven fastsætter jo 152 som Maksimum.

117 lige store Valgkredse vil jo paa anden Maade være tiltalende, naar vi overhovedet skal gaa over til Valg i Enkeltmandskredse igen, idet det jo vilde være i alt væsentligt at bevare det historiske Grundlag for vore Valgkredse. De nuværende Opstillingskredse vilde da blive til Valgkredse igen, som de var før 1920. Det vilde være ret tiltalende. Hele det historiske Grundlag, de enkelte Valgkredses historisk politiske Fysiognomi vilde ganske anderledes kunne bevares med 117 lige store Valgkredse end med de 80, som den højtærede Minister foreslaar. Naar det saa tilmed viser sig, at vi ved disse tre Valg kunde have faaet fuld forholdsmæssig Repræsentation, saaledes som Grundloven foreskriver det, uden at forøge Mandaterne, synes der at være noget tiltalende deri. Nu ved jeg jo meget vel, at det er Ministerens og hans Partis Hensigt at skære Mandaterne ned. Det vil vi altsaa ikke kunne naa i væsentlig Grad. Maaske ved visse Valg, men vi havde ingen større Sikkerhed derfor.

Man vil indvende, hvad ogsaa den Statistiker gør, der har udarbejdet denne Ordning, at for fremtidige Valg giver den ikke fuld Sikkerhed. Det gør den heller ikke. Jeg er derfor kommet til den Opfattelse, som mine Partifæller og jeg allerede gav Udtryk i den store Valglovskommission af 1921, at skal vi gaa over til Valg i Enkeltmandskredse igen — og en saadan Valgmaade har sine tiltalende Sider, jeg sagde det i Fjor og gentager det kort her, at ethvert Valgsystem har sine Fortrin og sine Mangler, der maa opvejes mod hinanden —, ser vi ingen anden Vej end at indføre et bevægeligt Antal Tillægsmandater; for Forholdsmæssigheden skal og maa sikres, hvad jo ogsaa Grundloven foreskriver. Det vilde med dette Grundlag, 117 lige store Valgkredse, ved de tre sidste Valg ikke have medført nogen Forøgelse af Mandattallet. Ved Valget i 1920 vilde det endog have medført en ikke helt uvæsentlig Indskrænkning; men det kunde ved et eller andet fremtidigt Valg komme